

POSTANOWIENIE

Dnia 9 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania N. D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Bielsku-Białej
z udziałem zainteresowanego R. D.
o objęcie obowiązkiem ubezpieczeń społecznych z tytułu stosunku pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 sierpnia 2023 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 12 maja 2022 r., sygn. akt III AUa 232/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 maja 2022 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach w sprawie z odwołania N. D. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Bielsku - Białej w przedmiocie objęcia obowiązkiem ubezpieczeń społecznych z tytułu stosunku pracy, z udziałem R. D., oddalił apelację odwołującej się od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 29 grudnia 2020 r., którym oddalono odwołanie.

Odwołująca się wniosła skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego, zaskarżając ten wyrok w całości. Wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu oraz o zasądzenie od organu rentowego na jej

rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi skarżąca zarzuciła naruszenie prawa procesowego, mającego istotny wpływ na wynik sprawy: art. 385 k.p.c. oraz 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c., polegające na przyjęciu przez Sąd Apelacyjny za własne ustaleń Sądu pierwszej instancji, nie poddając wyroku Sądu merytorycznemu rozpoznaniu, w sytuacji gdy w apelacji zarzucono Sądowi pierwszej instancji dokonanie dowolnej i jednostronnej oceny dowodów, niedokonanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, jego wadliwą ocenę oraz błędne wnioski, co skutkowało nierozpoznanie zarzutów apelacji. W skardze kasacyjnej podniesiono też zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego: art. 83 § 1 k.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że zawarta między skarżącą, a płatnikiem składek umowa o pracę stanowiła czynność prawną pozorną, nie rodzącą skutków prawnych w sferze prawa pracy jak i w sferze ubezpieczeń społecznych.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, a uzupełniając braki formalne skargi kasacyjnej podniosła, że skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna. W ocenie skarżącej oczywista zasadność skargi wynika z niewłaściwego zastosowania prawa materialnego - art. 83 § 1 k.c. przez przyjęcie, że zawarta pomiędzy skarżącą, a płatnikiem składek umowa o pracę stanowiła czynność prawną pozorną, w związku z tym jest nieważna, w sytuacji, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazywał na to, że skarżąca podjęła pracę i ją wykonywała, a jej pracodawca to świadczenie przyjmował. Nadto spełnione zostały wszystkie wymogi nawiązania stosunku pracy, prawidłowo prowadzona była dokumentacja zatrudnienia, a praca wykonywana przez skarżącą była w określonym miejscu i czasie oraz pod nadzorem. Zdaniem skarżącej za oczywistą zasadnością skargi przemawia również naruszenie przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa procesowego - art. 385 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c., przez przyjęcie za własne ustaleń Sądu pierwszej instancji, w sytuacji gdy apelacja zarzucała błędne ustalenie stanu faktycznego przez Sąd pierwszej instancji. Jednocześnie przyjęcie za własne ustaleń Sądu pierwszej

instancji nastąpiło bez szczegółowego uzasadnienia swojego stanowiska przez Sąd Apelacyjny orzekający w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać

kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarty w skardze kasacyjnej nie spełnia warunków właściwych dla powołanej przez skarżącą przesłanki przedsądu. Skarżąca odwołuje się w zasadzie do ponoszonych w podstawach skargi kasacyjnej zarzutów bez przedstawienia wywodu prawnego wykazującego kwalifikowaną postać naruszenia powoływanych przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającą na jego oczywistości.

Ponadto w istocie skarżąca *de facto* wyłącznie polemizuje z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów dokonaną przez Sądy *meriti*, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Polemika z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalna (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 czerwca 2006 r., IV CSK 100/06, LEX nr 1101306; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 211/06, LEX nr 1102310; z dnia 20 stycznia 2016 r., II UK 292/15, LEX nr 2026233). Do postępowania kasacyjnego nie należy rozstrzyganie sporów o ocenę dowodów ani o prawidłowość ustalenia stanu faktycznego sprawy, którym Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany. Sąd Najwyższy, nie jest sądem faktów, a wyłącznie sądem prawa. W zakresie jego ustawowych kompetencji nie mieści się korygowanie ustaleń faktycznych lub oceny materiału dowodowego dokonanego przez sąd drugiej

instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2018 r., I UK 437/17, LEX nr 2570520). Sąd Najwyższy, co zostało zaznaczone powyżej, jest bowiem związany w postępowaniu kasacyjnym ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sądy (art. 393³ § 3 k.p.c.).

Zauważyć jednakże można, że do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie może dojść wówczas, gdy zgłoszenie do tego ubezpieczenia dotyczy osoby, która nie jest pracownikiem, a zatem zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego następuje pod pozorem zatrudnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2006 r., III UK 32/06, LEX nr 957422). Nie stanowi podstawy do objęcia ubezpieczeniem społecznym dokument nazwany umową o pracę, jeżeli rzeczywisty stosunek prawny nie odpowiada treści art. 22 k.p. (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 2006 r., I UK 186/05, LEX nr 272575; z dnia 14 września 2006 r., II UK 2/06, LEX nr 1615997; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2022 r., III USK 503/21, LEX nr 3519639). Skutku objętego rzeczywistym zamiarem stron (objęcia ubezpieczeniem) nie wywołuje zawarcie umowy o pracę, której strony stwarzają pozór realizacji przez ubezpieczonego czynności odpowiadających treści art. 22 k.p., czyli wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, za wynagrodzeniem odpowiadającym ilości i jakości świadczonej pracy. Istotne jest, czy pracownik zawierający umowę o pracę, w rzeczywistości pracę taką wykonywał (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 lutego 2010 r., II UK 204/09, LEX nr 590241; z dnia 11 marca 2008 r., II UK 148/07, LEX nr 846577; z dnia 17 czerwca 2008 r., I UK 402/07, OSNP 2009 nr 2122, poz. 297; z dnia 21 maja 2010 r., I UK 43/10, LEX nr 619658; z dnia 21 listopada 2011 r., II UK 69/11, LEX nr 1108830).

W sprawie Sąd Apelacyjny uzasadnił, dlaczego zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwalał uznać, że strony spornej umowy o pracę były faktycznie zainteresowane świadczeniem jej w ramach stosunku pracy. Wskazał też, że w toku postępowania dowodowego odwołująca się nie przedstawiła dowodów na potwierdzenie wykonywania pracy w okresie od [...] stycznia 2020 r. do [...] lutego 2020 r.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

(G.Z.)

[ms]